

Čo hovoríte na víťazný titul v oboch kategóriách a prečo ste vybrali práve ten?

Som vždy spokojná, keď sa v porote stretnú odborníci zo všetkých sfér, z ktorých sa skladá rozhlasová rozprávka, či už monologickej alebo rozprávkovej hry. Sú tu rozhlasoví odborníci, dlhoroční znalci jazyka, pracovníci s deťmi. Každý z nich sa díva na túto rozhlasovú hru alebo rozprávku z iného hľadiska. Úlohou poroty je hľadanie čo najlepšej syntézy všetkých zložiek, ktoré vytvárajú rozhlasovú rozprávku. Či už rozhlasového spracovania, dramaturgického spracovania aj literárneho textu. Každá rozhlasová hra je niečím výnimočná. No stáva sa, že zaskočí redaktorku, ktorá tam zbadá nejaké jazykové nepresnosti, alebo rozhlasového pracovníka, ktorý povie že to ako tvorca nemôže akceptovať. Čiže hľadali sme tú harmóniu a syntézu.

V monologickej rozprávke Popoluška (víťazný titul, pozn. red.) sme naozaj našli dokonalú syntézu. Jednak je to kvalitný textový podklad Márie Ďuričkovej, ktorý bol veľmi jemne interpretovaný harmonickým spôsobom, ktorý zachovával kánon a morálne posolstvo rozprávky. Sprostredkovala ho Beata Panáková. Na druhej strane tam bola vynikajúca interpretácia, výborný herecký, majstrovský výkon Emílie Vášáryovej, ktorá akoby sa stávala do úlohy pozorovateľa. Svoje emócie si harmonicky a jemnučko držala „na uzde“. Chcela, a aj umožnila rozprávke, aby to rozprávkové posolstvo a jeho sila vyzneli naplno. Dodala tam svoje emócie, svoje interpretačné majstrovstvo, no s rešpektom a s neuveriteľnou úctou k rozprávke. Preto vznikol takýto nádherný, harmonický celok. V kategórii rozprávkovej hry sme mali, ako sa hovorí, tri železka v ohni. Napokon zvíťazil Leonardo, kocúr z ulice. Nie len preto, že to bola jedna z mála pôvodných autorských predlôh, kde sa autor Ján Uličiansky až vyzabával v úžasnej mačacej lexikologickej terminológii na všetky spôsoby. Naozaj využil všetky jazykové, klasické aj tradičné lexikologické spojenia týkajúce sa mačacieho sveta. Ale to je len krásna jazyková stránka tejto hry. Bolo obdivuhodné, že takéto syntetické dielko dokázali uhrnúť traja rozhlasoví herci a myslíme si, že zvládli to dosť dobre. Zaujalo nás aj to, že sa v diele nezaprel rozhlasový tvorca. Dalo sa krásne odčítať rozhlasové prostredie a práca v ňom. V porote sme ako pedagógovia, literáti vydavateľa i laickí pozorovatelia nezabudli vyzdvihnúť predovšetkým krásne zobrazenie vzťahu. Stále si myslíme, že človeka robí a charakterizuje práve vzťah a vzťahovosť k živým veciam. Teraz veľmi dominuje, ako ja hovorím, vzťahovosť k mŕtvym veciam, síce zaujímavým, ale mŕtvym. Sú nimi materiálne veci, technická komunikácia... Živá komunikácia a živé prežívanie sa začína z detí ani nie vytrácať, ale núti ich k „skratkovitosti“, zabraňuje ich plnému sebaujadraniu. Na tejto rozprávke sme obdivovali, že bola vybudovaná na krásnom vzťahu človeka k živej bytosti, ako bol kocúrik, ktorého si autor antropomorfizoval. Ľudskosť celého príbehu bolo niečo, čo úplne zabodovalo.

Ako je možné, že sa ani tento rok víťazné tituly detskej poroty nestretli s názorom odbornej poroty?

Poviem vám takú zaujímavú vec. Keď sme dohodnotili, boli sme veľmi zvedaví a skúmali sme čo vybrali deti. A nie je to celkom tak, pretože favoriti v detskej porote a favoriti v našej porote boli rovnakí. Deti sa priklonili k výberu, ktorý sme my považovali za dokonalý a harmonický. My sme rozmýšľali, že je to dokonalé, ale či to budú akceptovať aj deti. A práve deti tieto tituly vybrali na cenu. My sme sa priklonili k rozprávke, o ktorej sme si mysleli, že práve toto je ten detský svet, detská duša. Čiže deti vnímajú rozprávky už trochu inak. Nemusíme sa báť, že ony nevnímajú niečo, čo je trochu vyššie. Kvalita dobrej rozhlasovej rozprávkovej hry je v tom, že má viac úrovní. Počúvajú ju nie len malinké deti, ale aj dôchodcovia či ľudia stredného veku. Rozprávka je filozofia života.

Jedným zo sprievodných podujatí festivalu bolo aj vyhlasovanie výsledkov celoslovenskej výtvarnej a literárnej súťaže Zlatá priadka Mária Ďuričková. Poviete nám o nej viac?

Bola to taká mimoriadna súťaž, solitér. Naposledy sme mali na Zázračnom oriešku súťaž k výročiu časopisu Slniečko, ktorá mala podobný charakter. Teraz to bolo k 95. výročiu narodenia Márie Ďuričkovej. Preto sa na nej podieľali aj také tri domovské krajiny jej kníh, ktorými sú časopis Slniečko, vydavateľstvo Mladé letá a vydavateľstvo Buvik. Deti súťažili v troch kategóriách v dvoch disciplínach – výtvarnej a literárnej. Úlohou detí bolo akýmkoľvek spôsobom stvárniť svoj vzťah k literárnym postavám Márie Ďuričkovej. Porotu vo výtvarnej časti sme náročky skladali z mladých, ale veľmi úspešných a progresívnych ilustrátorov. Tvorili ju Daniela Olejníková, Vlado Král a Bystrík Vančo, ktorí majú možno ešte tak najbližšie k detskému svetu. Boli neskutočne očarení a šokovaní množstvom diel, keďže prihlásených výtvarných prác bolo vyše 2 000. Vynikali tematickou rozpriestranenosťou a stvárnením. Bolo to niečo neskutočné. Porotcovia vyslovene s ťažkým srdcom vytriedovali v rôznych fázach konkrétne práce a bolo im ľúto niektoré vyradiť. Napokon zvíťazil podiel individuality, ktorý do obrázku dieťa vložilo.

Mohlo by sa zdať, že v literárnej časti to bolo jednoduchšie, lebo prác bolo menej, 208. Na druhej strane to boli dlhšie práce a bolo potrebné sa nad nimi viac zamýšľať. Zaujímavé bolo aj to, že deti si hrdinov aktualizovali, rozumeli im, zobrali si ich za kamarátov a pokračovali akoby v ich živote. Vznikli tak nové príbehy. Ony si tých Guľkov Bombuľkov a Danky a Janky, ktorých my už považujeme pomaly za konzervatívne a tradičné, včlenili do svojho života, práve kvôli tradičným vlastnostiam, ktoré pre nich niečo znamenali. Boli tam aj povest'oví hrdinovia, presuny v čase, deti si z toho urobili historické sci-fi. Objavili sa mladí básnici, ktorí to zobrali s humorom, a s nadhľadom. Deti mali aj neuveriteľné množstvo zaujímavých bonmotíkov ohľadom frazeológie, napríklad Guľko Bombuľko, ktorý neprestupoval z nohy na nohu, ale z bavlnky na bavlnku, alebo iný Guľko Bombuľko, ktorý sa pomstil babičke, ktorá z neho uplietla ponožky tým, že ju štekľil vo dne v noci. Deti prejavili neuveriteľnú mohutnosť tvorivosti. Boli by sme radi, ak by výstava týchto literárnych aj výtvarných prác pokračovala ďalej. Pokúsime sa buď priamo vo Zvolenskej Slatine (rodisko Márie Ďuričkovej, pozn. red.) alebo vo Zvolene nájsť miesto, kde by mohla táto výstava pokračovať vo svojej plnej nádhere, lebo si to zaslúži.

Aké pocity vo vás zanechal tohtoročný Zázračný oriešok?

Pocity ostávajú veľmi dobré. Také harmonizačné. Ostáva vo mne viera v deti, ktoré sa nám dnes zdajú veľmi rýchle, povrchné, dynamické, hlučné, no majú svoju krásnu a vnímavú dušu, ktorá sa prejavila aj v tom, ako počúvali rozprávky, ako vnímali divadielka, výtvarné výstavy. Jednoducho detská duša je taká, aká vždy bola a bude. Bude to, ako ja hovorím, pozitívny archaizmus. Arché detskej duše stále funguje, hoci je niekedy zatlačená či prehlučnená a každé dieťa má iné spôsoby ako sa vyjadruje, či ako mu my, dospelí ľudia, dovoľujeme vyjadrovať sa.